

V Bruseli 24. mája 2024
(OR. en)

10358/24

MAP 22
RC 21
MI 544
COMPET 595
FIN 472

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	24. mája 2024
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	9963/24
Predmet:	Závery Rady o osobitnej správe Európskeho dvora audítorov č. 28/2023: Verejné obstarávanie v EÚ: Menšia hospodárska súťaž v prípade zákaziek zadáných na práce, tovar a služby za desať rokov do roku 2021 – schválené 24. mája 2024

Delegáciám v PRÍLOHE zasielame znenie záverov o osobitnej správe Európskeho dvora audítorov č. 28/2023: Verejné obstarávanie v EÚ: Menšia hospodárska súťaž v prípade zákaziek zadáných na práce, tovar a služby za desať rokov do roku 2021, ktoré Rada pre konkurencieschopnosť schválila na svojom 4 026. zasadnutí 24. mája 2024.

Závery Rady o osobitnej správe Európskeho dvora audítorov č. 28/2023

**Zlepšiť spravodlivú a účinnú hospodársku súťaž pri verejných zákazkách EÚ zadaných
na práce, tovar a služby**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE:

PRIPOMÍNAJÚC závery Rady z 9. júna 2022 o rozvoji udržateľného verejného obstarávania¹, v ktorých Rada poukázala na to, že je nevyhnutný postupný a harmonizovaný prístup pri zavádzaní ustanovení o strategickom verejnom obstarávaní v záujme dosiahnutia cieľov EÚ v oblasti životného prostredia a klímy, pričom je potrebné zväžiť rámec na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni zameraný na zlepšenie konkurencieschopnosti a odolnosti hospodárstva EÚ;

PRIPOMÍNAJÚC závery Európskej rady z 26. a 27. októbra 2023, v ktorých sa vyzýva najmä na „rozvoj konkurenčných výhod EÚ v oblasti digitálnych a čistých technológií, okrem iného zameraním sa na inováciu, výskum, vzdelávanie a zručnosti; ako aj zníženie kľúčových kritických závislostí a diverzifikáciu dodávateľských reťazcov prostredníctvom strategických partnerstiev“²;

BERÚC DO ÚVAHY pracovný program Komisie na rok 2024 s názvom Zvládanie aktuálnych výziev a príprava na budúcnosť³;

VÍTAJÚC výmenu názorov ministrov hospodárstva na neformálnom zasadnutí Rady pre konkurencieschopnosť v Genku 9. februára 2024, na ktorom sa opätovne potvrdil význam strategického verejného obstarávania (zelené, sociálne a inovačné obstarávanie) pre posilnenie udržateľnej a inkluzívnej konkurencieschopnosti EÚ;

¹ ST 9373/22.

² EUCO 14/23, 27. 10. 2023.

³ COM(2023) 638 final, 17. 10. 2023.

PRIPOMÍNAJÚC, že verejné obstarávanie predstavuje 14 % HDP EÚ, a preto môže zohrávať významnú úlohu pri dosahovaní kľúčových strategických cieľov Európskej únie, najmä potreby zlepšiť odolnosť a udržateľnosť hospodárstva EÚ;

ZDÔRAZŇUJÚC, že spoločné a zvýšené úsilie je absolútne nevyhnutné a naliehavé na dosiahnutie verejných investícií, ktoré podporujú inovácie, bezpečnosť dodávok a strategickú autonómiu Únie pri súčasnom zachovaní otvoreného hospodárstva; PRIPOMÍNAJÚC aj zásadnú úlohu, ktorú by verejné obstarávanie malo zohrávať pri dosahovaní zelenej transformácie na obehovejšie, klimaticky neutrálne, menej znečisťujúce a sociálne zodpovedné hospodárstvo, pričom UZNÁVA, že presadzovanie pravidiel verejného obstarávania a posilnenie hospodárskej súťaže vo verejnom obstarávaní je spoločnou zodpovednosťou Komisie a členských štátov;

Víta závery a odporúčania správy Európskeho dvora audítorov:

1. VÍTA uverejnenie osobitnej správy Európskeho dvora audítorov č. 28/2023 s názvom Verejné obstarávanie v EÚ: Menšia hospodárska súťaž v prípade zákaziek zadaných na práce, tovar a služby za desať rokov do roku 2021;
2. BERIE NA VEDOMIE závery a odporúčania správy a ZOHLADŇUJE iniciatívy Komisie po roku 2021 uvedené v jej odpovediach, okrem iného iniciatívu *Big Buyers*⁴ na podporu širšieho využívania strategického verejného obstarávania a iniciatívu týkajúcu sa *dátového priestoru pre verejné obstarávanie*⁵ v snahe umožniť cielenejšie a transparentnejšie verejné výdavky, zlepšiť prístup spoločností k výzvam na predkladanie ponúk a podporovať tvorbu politík založenú na údajoch;

⁴ Iniciatíva „Big Buyers“, 2018: pozri: [Big_Buyers_-_Recruitment_Brief.pdf \(sustainable-procurement.org\)](https://sustainable-procurement.org/).

⁵ Oznámenie Komisie: Verejné obstarávanie: Dátový priestor na zlepšenie verejných výdavkov, podporu tvorby politiky založenej na údajoch a zlepšenie prístupu MSP k verejným súťažiam: C(2023) 1696 (Ú. v. EÚ C 98I, 16.3.2023, s. 1 – 11).

3. UZNÁVA hlavnú kritiku v správe, a to konkrétne:
- pokles hospodárskej súťaže vo verejnom obstarávaní za posledných 10 rokov, najmä vzhľadom na veľký podiel priameho zadávania zákaziek v niektorých členských štátoch a postupov s jedným uchádzačom;
 - Na základe dostupných údajov sa zistilo, že v referenčnom období, na ktoré sa vzťahuje správa, nedošlo k výraznému celkovému zlepšeniu pri dosahovaní hlavných cieľov sledovaných smernicami z roku 2014⁶: v rozpore s cieľmi obstarávania reformy z roku 2014 zaznamenal Európsky dvor audítorov nízky podiel zákaziek zadávaných MSP a nedostatočné využívanie strategického verejného obstarávania, pričom na vnútroštátnej úrovni existujú rozdiely;
 - nízku úroveň priameho cezhraničného obstarávania;
 - nedostatky zo strany Komisie a členských štátov v monitorovaní vývoja na trhu verejného obstarávania;

**Smerom k zefektívneniu pravidiel a zlepšeniu systému verejného obstarávania: začatie
hlbkovej analýzy existujúceho rámca:**

4. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné, aby Komisia a členské štáty pracovali v rámci účinného a rovnocenného partnerstva, naďalej zabezpečovali riadne presadzovanie povinností vyplývajúcich z existujúcich smerníc a konzultovali s príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom zabrániť vzniku možných prekážok a identifikovať a prekonať hlavné prekážky udržateľného obstarávania a spravodlivej a účinnej hospodárskej súťaže;

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesíí (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 1 – 64); súčasná konsolidovaná verzia: 01/01/2024; Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65 – 242); súčasná konsolidovaná verzia: 01/01/2024; Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 243 – 374); súčasná konsolidovaná verzia: 01/01/2024.

5. v súvislosti s osobitnou správou Európskeho dvora audítorov a súčasným stavom vykonávania právneho rámca EÚ pre verejné obstarávanie VYZÝVA Komisiu, aby ďalej preskúmala základné príčiny poklesu hospodárskej súťaže vo verejnom obstarávaní EÚ; ZDÔRAZŇUJE, že pri tejto analýze základných príčin by sa mali zohľadniť výrazné rozdiely vo výsledkoch ukazovateľov hospodárskej súťaže medzi členskými štátmi, regiónmi a hospodárskymi odvetviami, keďže vykonávacie postupy sa môžu výrazne líšiť a môžu si vyžadovať osobitné ciele opatrenia;
6. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné zabrániť zbytočnej administratívnej záťaži pre verejných obstarávateľov a hospodárske subjekty vrátane MSP a mikropodnikov; V tejto súvislosti SA DOMNIEVA, že účasti určitých hospodárskych subjektov na verejnom obstarávaní môže brániť zložitosť právnych predpisov týkajúcich sa verejného obstarávania;
7. ŽIADA Komisiu, aby bezodkladne vykonala hĺbkovú analýzu existujúceho legislatívneho rámca pre verejné obstarávanie (vrátane smerníc 2014/23/EÚ, 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ) s cieľom posúdiť, či je potrebná revízia v období 2024 – 2029 vzhľadom na hlavné záväzky, ktoré EÚ prijala na dosiahnutie svojich cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030; TRVÁ však na tom, že okrem vykonania hĺbkovej analýzy je nevyhnutné dosiahnuť lepšie pochopenie hlavných príčin poklesu hospodárskej súťaže vo verejnom obstarávaní;

8. ZDÔRAZŇUJE, že v hĺbkovej analýze by sa mala zvážiť potreba právneho rámca pre verejné obstarávanie s cieľom zabezpečiť, aby verejní obstarávatelia a obstarávatelia mohli náležite zohľadniť odolnosť, bezpečnosť dodávok a spravodlivú hospodársku súťaž v záujme zabezpečenia kritickej potreby otvorenej strategickej autonómie Únie pri súčasnom zachovaní otvoreného hospodárstva so zreteľom na nevyhnutnosť vybudovať pevnú hospodársku základňu, najmä znížením závislosti Únie v najcitlivejších priemyselných ekosystémoch; Takisto ZDÔRAZŇUJE, že by sa mala venovať náležitá pozornosť potrebe jasných pravidiel týkajúcich sa zaobchádzania s výrobkami a hospodárskymi subjektmi z tretích krajín;
9. PODČIARKUJE, že súčasná geopolitická situácia predstavuje konkrétnu hrozbu pre bezpečnosť členských štátov; ZDÔRAZŇUJE, že v hĺbkovej analýze by sa mala náležite zohľadniť potreba verejných obstarávateľov posilniť existujúce nástroje, ktoré majú k dispozícii, s cieľom obmedziť bezpečnostné riziká, a DOMNIEVA SA, že inšpiráciu pre tieto nástroje možno nájsť okrem iného v smernici 2009/81/ES; pokiaľ ide o bezpečnostné otázky, PODČIARKUJE, že smernica 2009/81/ES už umožňuje určitú mieru flexibility, ktorá by sa mala zohľadniť pri hĺbkovej analýze obstarávania, ktoré patrí do rozsahu pôsobnosti smerníc 2014/23/EÚ, 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ;
10. DOMNIEVA SA, že v rámci tejto analýzy je potrebné dôkladne preskúmať vzájomné pôsobenie medzi týmito smernicami a množstvom osobitných odvetvových právnych aktov obsahujúcich ustanovenia o verejnom obstarávaní; ŽIADA Komisiu, aby vo svojej hĺbkovej analýze preskúmala potrebu zefektívnenia a zosúladenia týchto iniciatív v záujme nájdenia rovnováhy medzi rôznymi cieľmi, väčšej právnej istoty, celkovej súdržnosti a prípadne zníženia regulačného zaťaženia a nákladov;

11. ZDÔRAZŇUJE, že hĺbková analýza by mohla viesť k stanoveniu diagnózy, začatiu posúdenia regulačného vplyvu a na základe jeho záverov prípadne k navrhnutiu nových pravidiel, ktoré podporujú udržateľné obstarávanie a spravodlivú a účinnú hospodársku súťaž, pričom by sa v čo najväčšej miere dosiahlo odstránenie nadmerných a zbytočných administratívnych prekážok a zefektívnenie súčasných regulačných ustanovení, ale PODČIARKUJE, že je dôležité, aby si verejní obstarávatelia zachovali flexibilitu pri určovaní povahy a začleňovaní strategických aspektov do svojich postupov;
12. ZDÔRAZŇUJE, že právny rámec by sa mal súčasne zamerať na uľahčenie prístupu k verejnému obstarávaniu, najmä pre MSP, predovšetkým mikropodniky;
13. v tejto súvislosti VYZÝVA Komisiu, aby predstavila kroky alebo opatrenia, ktoré sa prijali a ktoré sa prijímú v nadväznosti na najnovšie závery Rady o rozvoji udržateľného verejného obstarávania⁷, ako aj správu francúzskeho predsedníctva⁸ o zistených prekážkach vo vykonávaní smerníc o verejnom obstarávaní;
14. POUKAZUJE na úlohu, ktorú môžu zohrávať expertné skupiny Komisie⁹, pokiaľ ide o fungovanie a rozvoj moderného, dostupného a zjednodušeného právneho rámca pre verejné obstarávanie, ktorý podporuje udržateľný a odolný vnútorný trh;

⁷ Ú. v. EÚ 2022/C 236/02, 20.6.2022.

⁸ ST 9679/24.

⁹ Najmä expertná skupina pre verejné obstarávanie, sieť prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie a expertná skupina viacerých zainteresovaných strán pre elektronické obstarávanie.

Dostupnosť vysokokvalitných údajov a pokročilých nástrojov

15. **PODPORUJE** odporúčanie Európskeho dvora audítorov čo najlepšie využívať dostupné relevantné informácie; **DOMNIEVA SA**, že je nevyhnutné mať komplexné a vysokokvalitné údaje, pretože umožňujú rozvoj politík založených na faktoch; **VYZÝVA** preto Komisiu a členské štáty, aby užšie spolupracovali v záujme identifikácie príslušných súborov údajov potrebných na vypracovanie hĺbkovej analýzy a zlepšenia kvality a čitateľnosti zhromaždených údajov a podľa dostupnosti uverejňovali relevantné a pravidelné informácie o udržiavateľnom verejnom obstarávaní;
16. v tejto súvislosti **VÍTA** iniciatívu Európskej komisie týkajúcu sa európskeho dátového priestoru pre verejné obstarávanie, ktorá by mohla potenciálne zlepšiť kvalitu a využívanie údajov o verejnom obstarávaní prostredníctvom pokročilých nástrojov, ako sú technológie umelej inteligencie; **VYZÝVA**, aby sa pozornosť zamerala na efektívnu metodiku posudzovania a analýzy dostupných údajov v súvislosti s verejným obstarávaním, najmä pokiaľ ide o ukazovatele prehľadu výsledkov jednotného trhu v oblasti verejného obstarávania, a **VYZÝVA** Komisiu, aby využila všetky dostupné údaje na pochopenie postupov verejného obstarávania verejných obstarávateľov, pričom treba mať na pamäti, že zloženie a obsah údajov nie sú v celej EÚ harmonizované; **ZDÔRAZŇUJE**, že je potrebné urýchliť postupy verejného obstarávania pomocou technických nástrojov s cieľom uľahčiť včasné uverejňovanie oznámení o verejnom obstarávaní v databáze Tenders Electronic Daily;
17. **NALIEHA VO VYZÝVA** Komisiu a členské štáty, aby spolupracovali na čo najlepšom rozvoji týchto nástrojov, a to aj prostredníctvom vhodných sietí medzi vnútroštátnymi orgánmi a Komisiou;

**Konzultácie so zainteresovanými stranami, podpora najlepších postupov, zabezpečenie
profesionalizácie a spustenie celoúnijného strategického akčného plánu pre verejné
obstarávanie**

18. KONŠTATUJE, že podiel zákaziek zadáných ponuke s najnižšou cenou predstavuje veľkú časť všetkých zákaziek zadáných vo väčšine členských štátov; VARUJE však, aby sa najnižšej cene ako jedinému kritériu na vyhodnotenie ponúk neprikladal príliš veľký význam ako ukazovateľu pri meraní kvality postupov verejného obstarávania; POUKAZUJE NA TO, že použitie najnižšej ceny ako jediného kritéria na vyhodnotenie ponúk nemusí mať nevyhnutne negatívny vplyv na kvalitu, ak obstarávatelia vo svojich súťažných podkladoch primerane vopred stanovili svoje technické špecifikácie, ale že je na členských štátoch, aby určili, do akej miery verejní obstarávatelia a obstarávatelia môžu alebo nemusia používať len cenu alebo náklady ako jediné kritérium na vyhodnotenie ponúk; ŽIADA preto Komisiu, aby podporovala a rozvíjala budovanie kapacít s cieľom presadzovať vykonávanie strategického obstarávania a príslušných výberových kritérií a kritérií na vyhodnotenie ponúk súvisiacich s predmetom zákazky s cieľom zabezpečiť vysokokvalitné verejné služby, udržateľnosť a najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou;
19. KONŠTATUJE, že posilnenie rozmeru hospodárskej súťaže a strategického rozmeru vo veľkej miere závisí od spôsobu, akým verejní obstarávatelia a obstarávatelia navrhujú a riadia svoje zákazky, ako aj od ich kapacity a kompetencií v týchto oblastiach; VYZÝVA preto Komisiu a členské štáty, aby prijali alebo rozšírili iniciatívy na zvýšenie profesionalizácie týchto orgánov a subjektov s prihliadnutím na európsky rámec kompetencií pre odborníkov v oblasti verejného obstarávania ProcurCompEU¹⁰; DOMNIEVA SA však, že kompetencie a odborná príprava majú zásadný význam aj pre hospodárske subjekty, najmä MSP a predovšetkým mikropodniky;

¹⁰ ProcurCompEU, európsky rámec kompetencií pre odborníkov v oblasti verejného obstarávania: [ECF_Flyer.indd \(europa.eu\)](#).

20. NABÁDA Komisiu a členské štáty, aby efektívnejšie spolupracovali a podporovali výmenu a šírenie najlepších postupov a spolupracovali so všetkými zainteresovanými stranami, ako sú kupujúci a predávajúci, s cieľom vybudovať potrebné kompetencie a kapacity;
 21. ďalej VYZÝVA na väčšiu transparentnosť, integritu a zodpovednosť v oblasti verejných výdavkov s cieľom bojovať proti kolúzii a korupcii a pomôcť dosiahnuť lepší pomer medzi kvalitou a cenou;
 22. hoci UZNÁVA, že neexistuje univerzálne riešenie uvedených výziev, NALIEHAVO VYZÝVA Komisiu, aby prijala celoúnijný strategický akčný plán pre verejné obstarávanie, ktorý by sa zaoberal budúcimi krokmi na úrovni EÚ, prípadne v spolupráci s členskými štátmi; VYZÝVA Komisiu a členské štáty, aby bezodkladne začali všetky tieto činnosti, a ŽIADA, aby sa celoúnijný strategický akčný plán dokončil v primeranom časovom rámci s cieľom usmerniť a poskytnúť informácie pre program preskúmania a reformy prostredia verejného obstarávania v EÚ v záujme riešenia otázok a obáv uvedených v týchto záveroch Rady;
 23. VYZÝVA Komisiu, aby na úrovni Rady pravidelne predkladala informácie o pokroku dosiahnutom v súvislosti s iniciatívami, opatreniami a činnosťami uvedenými v týchto záveroch.
-